ÖMKi
Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet
Research Institute of Organic Agriculture
Forschungsinstitut für biologischen Landbau

’ÉLŐ SORKÖZ’ VETŐMAGKEVERÉK TI KÉRDEZTÉTEK

GYAKORI KÉRDÉSEK – SZAKÉRTŐI VÁLASZOK

Miből áll a vetőmagkeverék?

A keveréket alkotó növényfajok: **komlós lucerna** (30%), **szarvaskerep** (25%), **fehérhere** (25%), **lándzsás útifű** (10%), **tarka koronafürt** (5%), **vadmurok** (5%).

A gyomnövényeket teljesen elnyomja?

A magkeverék **gyomelnyomó képessége általában jó, de ez nagyban függ a talaj gyommagkészletétől** is. Ha nem jellemzőek a területen a kifejezetten agresszív, nagytermetű gyomok, mint például a parlagfű vagy a libatop, akkor nagyon szép eredmény várható. Ha kifejezetten erős a területen a gyomnyomás, akkor sem kell megijedni, első évben a vetés között feltörő gyomokat magas tarlóval kell kaszálni (praktikusan a „jó” növényfajok magassága fölött, lehetőleg minél korábban, hogy ne hozzanak magot), ezzel megakadályozzuk az eluralkodásukat, egyúttal nem „borotváljuk ki” a vetett növényeket sem, így azok felül tudnak kerekedni.

Agyagos, kötött talajon is alkalmazható?

Agyagos talajon, Balatonfőkajáron **sokéves kísérleti tapasztalatokkal rendelkezünk, ahol eredményesen fejlődtek a keveréket alkotó növényfajok.** A keverékünk alkalmazásához az kell, hogy a szőlész **1-3 cm mélyre (és ne mélyebbre) el tudja vetni,** kisebb területen pl. **célszerű begereblyézni** a magokat. Tehát **nem elég csak rászórni a keveréket a talajra,** az nem feltétlen elegendő. Ha az *’Élő Sorköz’* vetőmagkeveréket a gazda hagyományos értelemben, az előbbiek szerint elveti, a kelés agyagos talajon is megtörténik. Amit tudni kell, hogy a kelés, megtelepedés mértéke függ a helyi növényflórától, valamint a talaj gyommagkészletétől egyaránt.

Gyümölcsösben, illetve homokos talajon is alkalmas lehet a magkeverék sorköztakarásra?

Igen, szőlőben már kipróbáltuk magkeverékünket **homokos talajon** és ott **is bevált.** Ami a **gyümölcsösben való telepítést** illeti, a talajra és növényre ható **kedvező hatások ez esetben is érvényesülnek** természetesen, pl. a fajgazdagság révén, hiszen az eltérő gyökeresedési típusú és mélységű növényfajok hozzájárulnak a talajtömörödés csökkentéséhez, a morzsalékos, kedvező

talajszerkezet kialakulásához, a humusztartalom emelkedéséhez. Az élő talajtakarással életteret biztosítunk a hasznos élő szervezetek számára is. Egy dologra azonban fontos kitérni: **a virágzó növényzet odavonzza a méheket és ez esetben a gyümölcsösben használt rovarölő szerek, akár a biogazdálkodásban használatosak is, kárt tesznek a beporzó rovarokban, ezért ezek alkalmazását át kell gondolni** és a virágzó állományban nem szabad használni.

Megoldást nyújt a magkeverék a soralj gyomszabályozására?

A keverék egyes, **kúszó habitusú fajai egy-két év alatt képesek megtelepedni a soraljban,** így ott sem kell már kapálni/gyomirtani.

A tőkék közvetlen környezetében továbbra is szükséges a kapálás? Ha igen, nagyjából mekkora terület legyen növénytakaró-mentes?

Egy **fiatalabb** (1-5 éves) **ültetvénynél javasolt tisztán tartani,** esetleg **szalmatakarást alkalmazni. Idősebb ültetvénynél** szórható a keverék a soraljba is, annak figyelembe vételével, hogy milyen magasan van a fürtzóna: bakművelésnél ugyanis nem szoktuk javasolni. Kordon művelésnél ezzel nincs gond, de felmerülhet egy „színelő", damilos kaszálás szükségessége, hogy a vadmurkot, illetve a renitens, egyéb növényeket ne engedjük túl magasra nőni, körülbelül 50 cm-es sávban, a sorok alatt. A sorközt itt is hagyjuk elvirágozni, ha gond a magassága, akkor pedig hengereljük.

A hagyományos bakművelésű szőlőnél is lehet ezt a magkeveréket használni?

Az ÖMKi *Élő Sorköz* magkeverék **bakművelésű szőlőbe kevésbé javasolható.** Mivel ennél a művelésmódnál alacsonyan van a fürtzóna, itt nincs annyi szabad tér, mint egy kordonművelésű ültetvénynél. Általában **kordonos szőlőben is kell hengerelni, amikor kb. térd (alatti) magasságot ér el a sorköztakaró növényzet.** Ha azt virágzáskor vagy előtte lekaszáljuk, meggátoljuk a maghozást, és nem lesz annyira eredményes a takarás több évi fennmaradása. A többi lehetőség nagyban függ a terület eredeti növényborítottságától. Ha ott például cickafark, lándzsás útifű, pásztortáska, porcsin van, akkor ezt – 5-10 cm-es tarlómagassággal – kaszálva jó megoldás lehet. Ha például parlagfüves a terület, és van rá kapacitás, érdemes pár szárazságtűrő, alacsonyra növő növény magját beszerezni, amik tűrik a kaszálást. Ilyen például a cickafark, nyúlhere/nyúlszapuka, komlós lucerna és gereblyével kicsit fellazítani a talajt, rászórni a magot, majd lombseprűvel befedni a vetést. Ha erőteljesen angolperjés-füves a terület, akkor csak a kaszálás jelent megoldást. Ilyenkor javasoljuk alaposan lekaszálni a talajfelszínen a fűféléket és a felszínt vastag szalmatakarással beborítani, így 1-2 év alatt ritkítható a fű, ami így már eredményesebben felülvethető a vetőmagkeverékkel.

Mivel szokták jellemzően elvetni?

Megoldás lehet kézzel elszórni és kíméletes munkagéppel (pl. boronával) átmenni a bevetett területen, amely ad egy kisebb talajtakarást a magoknak. Ezek egészen apró magok, így nem igényelnek mély vetést (az kifejezetten káros), legfeljebb 1-3 cm-es mélységűt. Kisebb területen ezt

gereblyével elegendő kivitelezni. A keveréket **homokkal összekeverve, műtrágyaszóróval** is történt vetés, de ilyen esetben nagyon fontos a gép ismerete, hogy meg tudjon valósulni a megfelelő dózis. Régi, egykor ló vontatta **vetőgépet is alkalmaztak már, traktor után szerelve.** Ha van egy nagyjából összefüggő borítottság „jó" növényfajokból (cickafark, lándzsás útifű, herefélék, stb.) akkor ennek **felülvetésére is volt példa,** azaz magas tarlóval kaszálták a helyi növényzetet és kézzel rászórták a magokat. Ha adott egy alap-növényborítottság, akkor ez is megoldás lehet, hiszen a kialakult növénytakaró **technológiájának is az lényege, hogy a növényeket hagyjuk magot hozni, ami a földre hullva kicsírázik.** Ez az analógia teljesen csupasz talaj esetén nem mindig a legsikeresebb.

Kell-e kaszálni a sorköztakaró növényzetet?

Őszig csak akkor és ott kaszáljuk, ahol ténylegesen túlzottan elburjánzott az alkotó fajok növekedése. Először azonban ott is **hengereljük,** mert úgy tudjuk a legtöbb magot nyerni, ha hagyjuk virágot nevelni, elvirágozni. Ha nyáron kaszálunk, akkor kevesebb virág, azaz maghozás várható. De persze akkor, ha nem lehet máshogy megoldani, akkor **a magas tarlós kaszálást kibírja egyszer-egyszer nyáron is a növénytakaró,** erre volt több példa a korábbi évek tapasztalatai során.

Új telepítésű szőlő esetén van-e kimondottan sekélyen gyökerező magkeverékük, vagy egyfajta keveréket ajánlanak bármilyen korú szőlőre?

8 év munkája és kísérletei alapján fejlesztettük ki az ÖMKi *Élő sorköz* magkeverékünket, más hasonló termékünk nincs. Ezt a keveréket a tapasztalatok alapján **új telepítésű szőlőbe nem javasoljuk,** mert ezek a növények jellemzően 10-70 cm mélyről vesznek fel valamennyi vizet a növekedésükhöz a talajból, pont onnan, ahol az oltvány gyökere is van. Aszályos év esetén ez nagyon vissza tudja vetni a hajtásnövekedést, konkurenciát jelent a szőlőnek. Megfigyeléseink alapján **a keverékünk alkalmazását úgy célszerű elkezdeni, hogy legalább 3-4 éves, jó kondíciójú, kellően vitális tőkékkel rendelkező ültetvényben először minden második sorközbe vetni** és az első év tapasztalatai alapján dönteni a köztes sorokról. **Jellemzően ezután minden sorköz bevethető.** Egyes termelők megmaradtak a váltott sorköznél, a köztes sorokban pedig zöldtrágyáznak, amit aláforgatnak és/vagy például a venyigezúzás technológiájának használata, illetve más, saját, bevált gyakorlataik miatt.

Milyen magasra nő a sorköztakaró növényzet?

Több éven át tartó vizsgálataink szerint, a keverékünket alkotó növényfajok vízfogyasztása igen kedvezőnek tekinthető. Az egyedüli növényfaj, ami kissé magasabbra (térd-comb magasságig) nő, a vadmurok, melyből néhány egyed fejlődik csak a javasolt dózis alkalmazásával 1 m^2-en. Ezt mérlegelni kell, de **az uralkodó magasságot a többi pillangós és a lándzsás útifű magassága adja.** Amennyiben gondot jelent a sorköztakaró növényzet magassága, **megoldás lehet egy házilag kivitelezett hengerelés,** azaz valamilyen mechanikus eszközzel a talajra fektetni a növényzetet, vagy **ennek hiányában damilos kaszával kb. 20 cm magasan levágni az állományt.** Ez a magasság jellemzően elég, hogy egyrészt a jelen levő növényfajok elvirágozzanak és magot hozzanak, másrészt a lándzsás útifű magszárát sem károsítja.

Mi a teendő, ha a bevetett sorközben megjelenik a parlagfű?

A parlagfű esetén is – mint sok más gyomnál –, ha megjelenik a vetett sorközben, azt tudjuk javasolni, hogy **magas tarlóval le kell kaszálni** (praktikusan a „jó" növényfajok magassága fölött), lehetőleg minél korábban, hogy az már ne hozzon magot. Legtöbbször azt tapasztaltuk, hogy ez jó megoldás és a vetett fajok átveszik a hatalmat a sorközben előbb-utóbb.

Mennyi magkeveréket kell vásárolnom, azaz mekkora a javasolt vetésmennyiség (dózis) kisebb vagy nagyobb területen?

A magkeverékből javasolt dózis: **20 kg/ha,** azaz **1 kg mag 500 m^2-re elegendő.**
1 hektár = 10.000 m^2, tehát a dózis másképp: 20.000 g/ha. Így kiszámítható, hogy egy m^2-re 2 g mag szükséges, ami kisebb területeken felszorozható a vetendő terület nagyságának megfelelően.

Méhlegelőnek is alkalmas az *'Élő Sorköz'*?

Kifejezetten méhlegelő létrehozására nem feltétlenül ajánljuk ezt a keveréket. Érdemes megpróbálni **először kisebb területen vetni** és figyelemmel kísérni, hogy az adott helyszínen megfelelően betölti-e ezt a szerepet. Az alkotó fajok nyár elejétől kora őszig virágoznak, a gyakorlati tapasztalataink szerint zömében ez nyár elején jellemző igazán, augusztusra többségbe kerülnek az elszáradó, már magot hozó virágzatok a növényeken. Ezt elkerülendő, **az első virágzás után célszerű lehet egy magas-tarlós kaszálás, mert így nagyobb az esély másodvirágzásra – ezt azonban az időjárás is befolyásolja.**
Jelenleg futó projektjeink keretében kísérleteket folytatunk egy fajgazdagabb, virágosabb keverék kifejlesztésére, mely – reményeink szerint – a jövőben a méhlegelő szerepének betöltésére még alkalmasabb lesz.

Milyen talaj-előkészítés szükséges vetés előtt? Elegendő a meglévő talajtakaró rövidre kaszálása, majd gyepszellőztetés utáni rávetés?

A magkeveréket alkotó növényfajok magjai egészen apró méretűek, **a megfelelő csírázáshoz egy minimális talajjal (1-2 cm) történő fedés szükséges.** Egy meglevő, lekaszált füves felületre, kvázi tarlóra szórással ez nem igazán valósul meg, amellett, hogy a feltalaj jelentősen át van szőve a fűfélék gyökereivel. Ilyen esetben **elengedhetetlen a forgatás, majd magágykészítés.** Fontos azonban, hogy az ősgyep sűrű gyökérzete mindenképp előnyben lesz, tehát az kezd majd regenerálódni erősebben, így a vetés eredményessége a körülményektől, a jelen levő növényfajoktól függ. Inkább jó tapasztalataink vannak, azaz így beforgatva, új magágyat készítve eredményes tud lenni a váltás, de nyilván a régi növényzet elemei meg fognak újra jelenni bizonyos mértékig; ami nem feltétlen gond. Egyedül egy negatív tapasztalatunk volt egy szőlészetből, amikor ez nem volt sikeres, mert az ősgyep nem engedte meggyökeresedni a vetett fajokat. Véleményünk szerint, s a tapasztalatok alapján összességében **érdemes megpróbálni, akár csak először kísérletképpen kis területen a magkeveréket és az eredmények függvényében dönteni a továbbiakról, a teljes területen történő felhasználásról.**

További kérdésekre szívesen válaszolunk az *info@biokutatas.hu* elektronikus levélcímünkön, a kutatás tapasztalatait, további praktikus tanácsainkat pedig elolvashatja részletes, összefoglaló kiadványunkban: ***Talajápolás a szőlőben – fókuszban a fajgazdag sorköztakarás,*** melyet díjmentesen letölthet honlapunkról vagy nyomtatott formában ugyanitt meg is rendelheti tőlünk, postai kiszállítással (https://biokutatas.hu/hu/webshop/item/48/talajapolas-a-szoloben-fokuszban-a-fajgazdag-sorkoztakaras).

Utolsó módosítás: 2021. augusztus 16.